

BESLUT

Datum för beslut:
2024-02-13

Diarienummer:
V-2024-0076

Till: Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet)

Beslut om synpunkter på promemorian *Ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid universitet och högskolor (U2024/00153)*

Detta beslut har undertecknats elektroniskt.

Beslutet

Rektor beslutar om att Kungl. Tekniska högskolan lämnar synpunkter enligt bilaga 1 på promemorian *Ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid universitet och högskolor (U2024/00153)*.

Ärendet

Kungl. Tekniska högskolan har beretts möjlighet att lämna synpunkter på promemorian *Ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid universitet och högskolor (U2024/00153)*. I ett första skede har regeringen bett om synpunkter på förslagen i promemorians punkt 7.1 och 7.2. Kungl. Tekniska högskolans synpunkter framgår av bilaga 1.

Ärendet har handlagts inom ledningskansliet och därutöver beretts med säkerhetsavdelningen. I beredningen har rektor även stämt av yttrandet med universitetsstyrelsens ordförande.

Detta beslut har fattats i rektors ställe av prorektor Mikael Lindström efter föredragning av chefen för ledningskansliet Fredrik Oldsjö. Närvarande vid beslutet var universitetsdirektör Kerstin Jacobsson, ordförande för Tekniska högskolans studentkår Niklas Carlbaum och mötets sekreterare Helene Rune.

Kungl. Tekniska högskolan

Mikael Lindström, prorektor

Fredrik Oldsjö, chef för ledningskansliet

Bilaga 1: Kungl. Tekniska högskolans synpunkter på promemorian *Ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid universitet och högskolor (U2024/00153)*.

Sändlista

Utbildningsdepartementet

Universitetsstyrelsen

Rektor

KTH:s skolchefer

Expeditionsdatum:

2024-02-13

Till: Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet)

Bilaga 1: Kungl. Tekniska högskolans synpunkter på promemorian Ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid universitet och högskolor (U2024/00153)

KTH har getts möjlighet att yttra sig över förslagen i promemorian. I ett första skede önskar regeringen synpunkter på avsnitt 7.1 och 7.2 och i ett senare skede på övriga delar. I detta yttrande ger KTH dels vissa generella synpunkter på promemorian, dels synpunkter på 7.1 och 7.2.

Sammanfattning

KTH avvisar förslaget att nomineringspersoner ska ges i uppdrag att vid nomineringen av ledamöter beakta att det i styrelsen som helhet ska finnas allmän kompetens i säkerhetsfrågor liksom förslaget till tillägg i högskoleförordningen om att styrelsen har att besluta i viktigare frågor om verksamhetens säkerhet. Förslagen är missriktade i förhållande till syftet att utveckla lärosätenas säkerhetsarbete. Detta är något som behöver genomföras i verksamheten av rektor, linjechefer och medarbetare i hela organisationen. Förslagen innebär en mycket olycklig detaljstyrning av nomineringsprocessen av styrelsen som kommer att bli en begränsande faktor i relation till de kompetenser som behövs för att spegla ett lärosätes hela bredd av verksamhet inom utbildning och forskning. Förslaget innebär vidare en olämplig politisk påverkan på styrelsens arbete och öppnar vägen för fler direktiv till styrelsen gällande frågor som en regering vid en viss tidpunkt vill driva. KTH anser att det är av största vikt att denna styrning av universitets och högskolors styrelser inte kommer till stånd.

Synpunkter

Inledning

Vetenskapssamhället ska vara öppet och verksamheten präglas av akademiens fria och obundna ställning gentemot politiska, moraliska och ekonomiska intressen. Universitet och högskolor ska ha en autonom ställning för att kunna fullgöra sin uppgift att vara en kritisk kraft i ett demokratiskt samhälle. Samarbete, öppenhet, öppen tillgång till vetenskapliga publikationer och forskningsdata, samt personal- och studentutbyten är grundbultar i vetenskapligt arbete med att bygga ny kunskap.

Forskningsverksamhet är till sin kunskapsbyggande natur internationell och präglas av täta samarbeten över hela världen mellan individer, forskargrupper, lärosäten och andra organisationer. Högre utbildning bedrivs idag på en alltmer internationell arena där studenter läser hela eller delar av sin utbildning utomlands eller möter internationella studenter i sin utbildning på hemmaplan. Internationella samarbeten på strategisk nivå mellan lärosäten har ökat kraftigt på senare tid. Lärosätenas internationella samarbeten inom utbildning och forskning är av stor vikt för kvaliteten i verksamheten och för möjligheterna att vara konkurrenskraftiga globalt. Samtidigt åligger det varje lärosäte att i tillämpliga delar skydda värden som uppstår i forskning, forskningsframsteg och samarbeten, både för egen del, för svensk och europeisk konkurrenskraft samt även för Sveriges säkerhet. Denna balansgång har blivit alltmer komplex och ställer stora krav på både staten och enskilda lärosäten.

KTH är ett av de lärosäten i Sverige som har de mest omfattande internationella samarbetena inom både utbildning och forskning. Det innebär för KTH:s del att balansgången mellan forskningens grundläggande värden och identifiering och hantering av skyddsvärden är både komplex och ständigt pågående.

Omvärldsläget både nationellt och internationellt blir alltmer allvarligt och lärosätena är i högre grad än tidigare utsatta för komplexa hotbilder och olika säkerhetsrisker. Detta ställer lärosätena inför utmaningar genom den omfattande och varierande verksamhet som bedrivs och de grundläggande principer om vetenskaplig öppenhet och utbyte som måste prägla verksamheten. Säkerhetsfrågorna är därför mycket komplexa utifrån det ansvar lärosätena har, inte minst i enlighet med säkerhetsskyddslagen. De åtgärder som vidtas lokalt och nationellt för att stärka lärosätenas säkerhetsarbete måste därför noga balanseras mot det grundläggande uppdraget att bedriva utbildning och forskning samt mot den bredd av verksamhet som bedrivs vid Sveriges universitet och högskolor.

En ytterligare utmaning som universitet och högskolor ställs inför är identifiering av skyddsvärden, utöver det som vissa uppdragsgivare och forskningsfinansiärer själva delger. Inom detta område är de potentiella konsekvenserna både för enskilda lärosäten, Sveriges konkurrenskraft och ytterst Sveriges säkerhet allvarliga. Samtidigt är lärosäten i stor utsträckning utlämnade åt sig själva i detta arbete. Kombinationen av dessa två omständigheter borde betraktas och hanteras som en nationell angelägenhet.

KTH har lång erfarenhet av internationella samarbeten inom forskning och utbildning och den akademiska miljön präglas av många inresande studenter och internationellt rekryterade doktorander, forskare och lärare. KTH har under flera år varit drivande i arbetet med ansvarsfull internationalisering som stöd för lärare, forskare och verksamhetsstöd, bland annat i samarbete med andra lärosäten, Stint och SUHF. I syfte att stärka det interna säkerhetsarbetet har KTH under 2023 tillsatt en säkerhetschef och inrättat en ny säkerhetsavdelning, bland annat med uppdrag att bygga upp ett bättre ledningssystem för säkerhetsskydd. Detta kommer att förstärka KTH:s förmåga att, i enlighet med säkerhetsskyddslagen, både utveckla den egna förmågan att identifiera egna skyddsvärden och att ta emot och implementera krav om säkerhetsskydd från vissa uppdragsgivare och forskningsfinansiärer. Utöver säkerhetsskydd syftar även den förstärkta säkerhetsorganisationen till att utveckla och förstärka KTH:s eget verksamhetsskydd och därtill kopplade områden.

Förslaget i 7.1 om nominering av ledamöter

KTH avvisar regeringens förslag att nomineringspersonerna ska ges i uppdrag att vid nomineringen av ledamöter beakta att det i styrelsen som helhet finns allmän kompetens i säkerhetsfrågor. Åtgärden är missriktad i relation till behoven i lärosätenas verksamhet av förbättrat säkerhetsarbete och ökad kompetens i säkerhetsfrågor. Styrelsen ska ha övergripande insyn i ett lärosätes verksamhet men inte arbeta operativt med verksamhetsfrågor eller stå för expertis som är nödvändig för myndighetsledningens arbete. Ledamöterna i ett lärosätes styrelse har normalt olika bakgrund genom ledande positioner vid exempelvis andra myndigheter, näringsliv och andra lärosäten. Den bredd av kompetens de representerar ska gagna styrelsens övergripande insyn i ett lärosätes hela verksamhet och dess grundläggande uppdrag att bedriva utbildning och forskning.

Att vid nomineringsarbetet försöka säkerställa kompetens inom ett visst område hos enskilda ledamöter är därför fel väg att gå och riskerar att bli både en otillbörlig styrning och en oönskad begränsning av både styrelsens och lärosätenas arbete. Att regeringen ger i uppdrag till de av regeringen utsedda nomineringspersonerna att beakta en viss kompetens hos de ledamöter som ska föreslås innebär en direkt styrning av vilka som kan nomineras och av styrelsens kommande arbete. Det riskerar att öppna upp för politisk styrning av utnämningar av styrelseledamöter vilket hotar grundläggande principer för akademisk frihet och lärosätenas självständighet.

Behovet av säkerhetskompetens i styrelsen tillgodoses lämpligen genom kompetensutveckling av de utsedda ledamöterna samt genom långsiktighet och kontinuitet i styrelsens arbete. Som

KTH kommer att anföras i kommande yttrande över promemorians övriga delar är därför flera av förslagen om kompetenshöjande insatser välkomna och skulle, till skillnad från förslagen i 7.1 och 7.2, innebära relevant stöd för lärosätesledningars arbete med att förbättra säkerhetsarbetet och höja kompetensen inom säkerhetsfrågor i hela organisationen.

KTH finner det anmärkningsvärt att regeringen 2023 med kort varsel beslutade att förkorta styrelsernas mandatperiod med hänvisning till det säkerhetspolitiska läget och vikten av att sådan kompetens ingår i styrelserna. Det var en åtgärd som har varit direkt kontraproduktiv för styrelsens förutsättningar under innevarande mandatperiod att bygga kompetens både generellt och inom säkerhetsområdet samt att jobba långsiktigt med utvecklingen av lärosätets verksamhet. Beslutet var också ett utslag av politisk detaljstyrning som allvarligt hotar universitets och högskolors självständiga ställning och som rubbat lärosätesledningars förtroende för regeringens värnande om akademins frihet. En konsekvens av beslutet att korta styrelsernas mandatperiod är att en ny mandatperiod nu börjar på hösten i stället för på våren, vilket ger styrelsens ledamöter sämre förutsättningar att hinna sätta sig in i lärosätets verksamhet inför de beslut som styrelsen behöver fatta inom ramen för styrelsens årscykel. Till skillnad från utredarens utgångspunkt, anser KTH att ett förstärkt säkerhetsarbete befrämjas av kontinuitet i lärosätets styrelsestruktur då detta är ett långsiktigt arbete som behöver bedrivas över tid och som omgärdas av ibland mycket komplexa överväganden för KTH:s operativa ledning. Styrelsens eller enskilda ledamöters specifika kompetens inom säkerhetsområdet utgör inte en bärande framgångsfaktor utan dess samlade förmåga att kunna uppfylla samtliga krav i enlighet med högskolelag och högskoleförordning.

Förslaget i 7.2 om att förtydliga styrelsens ansvar för verksamhetens säkerhet

En styrelse ska enligt högskolelagen 2 kap. 2 § ha inseende över högskolans alla angelägenheter och svara för att dess uppgifter fullgörs. I högskoleförordningen 2 kap 2 § specificeras att detta ansvar inbegriper *viktigare frågor om verksamhetens övergripande inriktning och högskolans organisation samt övriga frågor som är av principiell vikt*. Vidare innefattar ansvaret att *säkerställa att det finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt*.

Styrelsens ansvar är övergripande och ska inte vara operativt. Det är rektor i egenskap av myndighetschef som ska stå för ledningen av verksamheten som normalt är organiserad både i en chefslinje och i kollegialt beslutsfattande. Ansvariga för säkerhetsarbetet är samtliga akademiska ledare, chefer, kollegiala organ och medarbetare i organisationen, och det är endast genom förmåga att systematiskt och löpande bedöma och tolka relevanta hot och risker som ett lärosäte kan förbättra sin förmåga att möta säkerhetshot.

KTH avvisar förslaget om att i högskoleförordningen införa ett nytt uppdrag till styrelsen att besluta om viktigare frågor om verksamhetens säkerhet. Detta slags ansvar ingår redan i styrelsens uppdrag enligt nuvarande lydelse av högskoleförordningen, kursiverat ovan. Vidare är KTH verksamhetsutövare i enlighet med 2 kap. 1 § säkerhetsskyddslagen och omfattas därmed av krav på att genomföra säkerhetsskyddsanalyser, vidta säkerhetsskyddsåtgärder och kontrollera säkerhetsskyddet. KTH:s säkerhetsskyddsorganisation är baserad på kraven i 2 kap. 7 § säkerhetsskyddslagen och säkerhetsskyddschefen är underställd ledningen för KTH:s verksamhet. Det är oklart hur detta står i förhållande till utredarens förslag i denna del.

Flera lärosäten, däribland KTH, styrs också av de närmare regleringar som återfinns i förordning om intern styrning och kontroll.

Det särskilda tillägg som föreslås i högskoleförordningen är oproportionerligt i relation till det uppdrag styrelsen redan har och innebär en märklig betoning av ett område bland de många

områden som ett lärosätes styrelse ska ha inseende över. Det skulle strida mot den övergripande formulering av styrelsens uppdrag som återfinns i högskoleförordningens nuvarande reglering.

Varje lärosäte har sin profil och sina speciella utmaningar. Det innebär att de strategiska frågor som styrelsen vid ett lärosäte behöver fokusera på kan skilja sig från de frågor styrelsen vid ett annat lärosäte behöver fördjupa sig i. På samma sätt kan behoven som styrelsen behöver lägga särskild kraft på variera över tid. Exponeringen för olika typer av säkerhetsrisker och hot skiljer sig mycket åt i den bredd av lärosäten som finns i Sverige. Det är därför inte en adekvat åtgärd som föreslås att ställa samma krav på alla styrelser, oavsett om det är en styrelse för ett bredduniversitet, en fackhögskola, en mindre högskola eller en konstnärlig högskola.

KTH stöder det av regeringen identifierade behovet av ett ökat fokus på säkerhetsarbete vid Sveriges lärosäten mot bakgrund av de komplexa utmaningar som landets lärosäten ställs inför. Däremot ser KTH allvarligt på utredarens förslag på åtgärder i promemorians avsnitt 7.1 och 7.2, då dessa bedöms som missriktade i förhållande till ambitionen att åstadkomma bättre förutsättningar för ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid lärosätena. I stället innebär utredarens förslag att regeringen i en förordning pekar ut ett särskilt sakområde som ett lärosätes styrelse ska ansvara för. En sådan förordningsändring innebär att öppna dörren för ytterligare tillägg i framtiden också inom andra områden som en regering visar politiskt intresse för och av något skäl anser att en styrelse bör åläggas. Detta strider mot lärosätenas självständiga ställning och mot att akademien ska vara obunden gentemot politiska, moraliska och ekonomiska intressen. Styrelsens oberoende behöver värnas och stärkas gentemot regeringen och förslaget är därför ett farligt steg i helt fel riktning.

KTH internt beslut med e-signatur: V-2024-0076

Beslut om synpunkter på promemorian Ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid universitet och högskolor (U2024/00153)

Slutgiltig revideringsrapport

2024-02-13

Skapad:	2024-02-13 (Centraleuropeisk tid)
Av:	Fredrik Oldsjö (oldsjo@kth.se)
Status:	Signerat
Transaktions-ID:	CBJCHBCAABAAH_cg-CB1g6S2hy256r6qlEYoYKO1gPmx

”KTH internt beslut med e-signatur: V-2024-0076 Beslut om synpunkter på promemorian Ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid universitet och högskolor (U2024/00153)” – historik

 Dokumentet skapades av Fredrik Oldsjö (oldsjo@kth.se)
2024-02-13 - 16:55:22 GMT+1

 Dokumentet skickades med e-post till Fredrik Oldsjö (oldsjo@kth.se) för signering
2024-02-13 - 16:55:29 GMT+1

 Dokumentet har e-signerats av Fredrik Oldsjö (oldsjo@kth.se)
Signaturdatum: 2024-02-13 - 16:56:04 GMT+1 – Tidskälla: server

 Dokumentet skickades med e-post till Mikael Lindström (mil@kth.se) för signering
2024-02-13 - 16:56:05 GMT+1

 E-postmeddelandet har visats av Mikael Lindström (mil@kth.se)
2024-02-13 - 17:09:17 GMT+1

 Dokumentet har e-signerats av Mikael Lindström (mil@kth.se)
Signaturdatum: 2024-02-13 - 17:09:24 GMT+1 – Tidskälla: server

 Dokumentet skickades med e-post till Fredrik Oldsjö (oldsjo@kth.se) för ifyllnad
2024-02-13 - 17:09:25 GMT+1

 E-postmeddelandet har visats av Fredrik Oldsjö (oldsjo@kth.se)
2024-02-13 - 17:48:58 GMT+1

KTH Sign

Powered by
Adobe
Acrobat Sign

 Formuläret har fyllts i av Fredrik Oldsjö (oldsjo@kth.se)

Datum för ifyllnad av formulär: 2024-02-13 - 17:49:15 GMT+1 - Tidskälla: server

 Avtal har slutförts.

2024-02-13 - 17:49:15 GMT+1

KTH Sign

Powered by
Adobe
Acrobat Sign